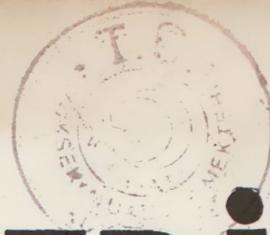

HAYAT ANSİKLOPEDİSİ

77

KURUS
25

Muhtelif Papağan tipleri

Nesreden:

Matbaacılık ve Neşriyat Türk Anonim Şirketi — Cumhuriyet müesseseleri

ON BEŞ GÜNDE BİR CÜZ NEŞROLUNUR

1935
CUMHURİYET
Almanası

Her evde ve her elde
bulunması lazımlı gelen
küçük bir ansiklopedidir
Mutlaka bir tane alınız.

Fiyatı 100 kurus

25 Şubat 1856 da başlayan müzakere 30 Mart 1856 da bitti ve Paris muahedesini imzalandı, bu muahede otuz dört meddeliktir, ayrıca bir munzam maddesi vardır. Aynı zamanda muahedenameye Akdeniz ve Karadeniz Boğazlarının harp gemilerine kapalı tutulacağına dair dört meddelik ve Karadenizin bitaraf tanılacağını taahhüt eden üç meddelik iki ayrı senet raptolunmuştur.

Fakat her muahede gibi Paris muahedesinin de çabucak parçalandı, Rusya ilk fırsatla Karadenizin bitaraflığını tanımadığını bildirdi ve yine ilk fırsatla Osmanlılar aleyhine harp açtı, öbür devletler de - tantanalı taahhütlerine rağmen - uzaktan seyirci kaldı!.. — M. S.

PAS — Demir yüzü suyun veya havanın oksigeni ile yandığı zaman teşekkür eden demir külüne Pas denir. Demir yüzünden pas toz halinde raspa edilir. Bu demir oksidi toprakla karışarak toprağa kahve rengi veya kırmızıtmırak renk verir. Suda inhilâl eden pas nebatlar tarafından kullanılır. Su ve nebat vasıtasisle aldığımız demir pası kannımıza kırmızı rengi verir. Ruskin demri hakkında diyor ki: «Demir hava ile teneffüs eder, oksigenle yanar ve hayatını bize verir ve biz de onunla yaşarız.»

Dövme demir, dökme demir ve çelik su veya ratip havaya maruz kalınca paslanır. Bir yağmur daması temiz parlak demir satılıkta düşükten kısa bir müddet sonra demirin parlak sathı yesilimtırak bir renk alır. Bu madde de demirin sudaki oksigenle birleşmesinden mütevellit mürekkep cisimdir. Bu mürekkep cisim biraz sonra kırmızıtmırak kahve rengi olur. Bu da pastır. Pas demire yapışmayıp suda asılı kalır ve su tebâhur edince demirin yüzünde kalır. Su buharı demir yüzünde tekâsüf etmedikçe demir su buharı içinde uzun müddet paslanmadan kalır. Pas bir defa teşekkür edince artık o demir parçası saf demirin paslanmayıcağı bir havada bile, paslanır; çünkü temiz demir yüzünde tutunamayan su pas üzerinde kolay toplanır.

Bu halde demiri paslanmaktan vikaye etmek paslandıktan sonra pası durdurmaktan kolaydır. Demir yüzüne yağlıboya sürmek, demir yüzünü galvanize etmek veya emaye kılmakla pasın önüne geçilebilir. Mağazelerin yüzündeki pas petrolla temizlenir.

PASAROFCA MUAHEDESİ — Osmanlı tarihinde mühim yer alan siyasi vesikalardandır, Avusturya ve Venedikle yapılmıştır. Muahedeye takaddüm eden harp, Avusturyanın Osmanlı ülkesine göz dikmesinden ve bu ülkeyi parça parça ele geçirmek istemesinden doğmuştur. Osmanlılar (1711) de yaptıkları Prut muahedesile (bu kelimeye bakınız) Rusyayı tanımladı, yillardan beri Moreye eyaletini istilâ etmiş olan Venediklileri oradan çıkarmak için haklı bir harbe girişmişlerdi. Avusturya, bunu first saydı, sudan bahanelerle Osmanlılar aleyhine harp açtı (1716). Osmanlı ordusu yorgundu, buna rağmen taarruza geçti, (Petrovaradin) de Avusturya ordusile karşılaştı, Serdar Ali paşa alnından vurularak öldüğünden harbi kaybetti. Artık inhizamın ardı arası kesilmeyordu. Meşhur Prens «Eugéne» in kumanda ettiği ordular Tamuşvar eyaletini, Bükreş, Belgradı, Makedonya ve Trakyayı tehdit edecek vaziyete girdi. Bunun üzerine İngiliz Elçisinin tavassutile Passarovitzde sulh müzakeresine girişildi ve bir muahede imzalandı (1712).

Prens Eugéne, Venedik hükümetinin de bu müzakereye girmesini istediginden o hükümetin murahhasları Pasarofca muahedesine imza koymuşlar ve Osmanlılarla sulh yapmışlardır.

Muahede mucibince Venedik Moradan el çekiyordu, fakat Dalmaçya ile Arnavutlukta ve Hersek kîtasında Türklerden aldığı yerleri muhafaza ediyordu. Avusturya Belgradla beraber şimali Sırbistanı, Semendereyi, Tamuşvar eyaletini, Tuna ve Alota suları arasındaki küçük Ulah kîtasını kazanıyordu.

Avusturya bu harbe girmesden evel İspanya tahtı yüzünden başka taraflarda meş-

gul idi. Osmanlı hükümeti o sırada Avusturyaya hücum etmiş olsaydı büyük kazançlar temin edebilirdi. Babıâli «mertlik» fikrine bağlı kalarak bu fırsatı kaçırıldı ve Avusturyanın hücumuna uğradı.

Pasarofca muahedesine, Osmanlı devletinin artık Avrupayı titretecek kuvetten tamamile uzak kaldığını ispat eden bir vesikadır. Aynı vesika Avrupalının alt ve yan kısmındaki coğrafi vaziyetinin, tarihi istikametlerin de değiştiğini gösterir. Lehistanla Venedik batıyordu. Buna karşı Osmanlı imparatorluğunun iki yeni ve kuvetli düşman çevirmeye başlıyordu. Bunlardan biri Macaristanı, Transilvanyayı Osmanlılardan kurtarmak suretile büyümüş, Sırbistanın ortalarına kadar da gelmiş olan Avusturya idi. Öbürü de Osmanlı tebeasından olan Rumlar ve Bulgarlarla aynı mezhebi taşıyan, bu yüzden o iki milletin yardımlarını temin etmek mevkide bulunan Rusya idi.

Pasarofcanın açtığı yara, Osmanlılar tarafından hiç bir suretle kapatılamamıştır. Ve bu yaradan başka yaralar da doğmuştur. — M. S.

PASİNLER. — Erzurum vilâyetine bağlı kazalardan biridir. Kazanın merkezi Hasan-kale kasabasıdır. Erzurumu şarka açan Kalleayı vadisinin üzerinde ve dar bir yerinde kurulmuş bulunduğu için mevkice ehemmiyeti vardır.

Kaza arazisi çok yerde münbit topraklardan mürekkeptir. Su boyalarındaki yatak yerleri, dağ yamaçları ve etekleri çiftçilik yapılabilecek iyi topraklarla örtülüdür. Kaza arazisinin iki tarafını çeviren dağlıklar başlıca ağaçları meşe ve çam gibi nevilerden mürekkep zengin ormanlarla kaplıdır. Hayvan beslemeye elverişli geniş meraları vardır. Yüksekliği dolayısı ile iklimi pek sert ise de her çeşit hububatı yetiştirir. Meyvaları ve sebzeleri azdır. Kaza topraklarında alçı, kireç ve yapı taşları ocakları vardır. Bir çok yerlerinde de kükürtlü kaplıcalarla maden sularına tesadüf edilir. Ahalinin en çok ug-

raştığı sanayi halı, kilim, şal, keçe gibi dokuma sanayiidir. Arazisinin genişliği 4,545 Km.², nüfusu 34,567; vasatî kesafeti 7,6, mevkilerinin sayısı 225 tir. — A. S.

PASTEUR, LOUIS (1822-1895) — 1881 senesi hazırlananın 2inci günü küçük Penilly-le - Fort köyündeki bir çiftlikte bir takım Fransız memurları, maruf âlimler, tıp cemiyetlerine mensup delegeler, Paris gazetecileri ve bir kaç çiftçi mühim bir meselenin neticesini sabırsızlıkla bekliyorlardı. Bu seyircilerin bir kısmı orada yatan bir takım ölü koyunlara ve diğerleri de civardaki yola bakıyorlardı. Bu seyircilerden birisi «İşte o geliyor!» dediği zaman gözler çiftlik kapısında görülen küçük sakallı bir adama çevrilmişti. Seyircilere selâm veren adam ölü koyunların ceestlerini saydı ve 25 olduğunu söyledi. İşte bu adam maruf kimyager ve dünyanın büyük ilim adamlarından biri olan Pasteur idi.

Bundan bir kaç ay evel Pasteur koyun ve davarların antraksi belâsına kurtarılabilmesi imkân dahilinde olduğunu söylemiştir. Bu mikrop bundan beş sene evel Alman Koch tarafından keşfedilmişti. Pasteur hastalığın zayıf bulunan mikroplarını hayvan kanına aşılamakla hayvanların antrakse kraşı muafiyet kazanacaklarını bulmuştu. Bu iddiasını saçma bulan baytarlar Pasteure «İsbat et» diyorlardı. Bu teklifi kabul eden Pasteur elli koyundan 25 ini aşıladı ve 25 ini de normal halde bıraktı. Bir kaç gün sonra bu elli koyuna kuvetli ve canlı antrakis mikropları sırringa edildi.

Pasteur «Bunlardan aşılı olan 25 koyun yaşayacak ve diğerleri ölecek» demiştir. Bu keşfi dünyanın en mühim keşiflerinden biri olarak telâkki eden Fransızlar Pasteürü millî kahramanlarından biri yaptılar ve Napoleon ile Viktor Hugonun önüne geçirdiler.

Pasteur usulünü ileri götürerek korkunç kuduz hastalığına da çare buldu. Hayvanları kuduz mikroplarına karşı muaf kılmağa muvaffak oldu. Bundan sonra da kuduz köpek tarafından ısırlılmış olan bir çocuğun haya-

Pasteur lâboratuvarında: bakteriyayı keşfetmekle dünyaya benzersiz hizmeti dokunan büyük doktor tâharriyatla meşgul.

tini kurtardı ve kuduz aşısını buldu. Pasteur'un keşiflerini yakından takip eden Lord Lister anti septik cerrahi usullerini buldu. Pasteur Fransadaki ipek böceklerini öldüren ve ipek sanayiini durdurulan mikrobu bulup bunu da imhaya muvaffak oldu. Sütü saf halinde muhafaza usulünü yani «Pasteurize» usulünü de o buldu. Pasteur'un keşifleri son 50 sene zarfında bakteriyologi işlerinde yayılan mühim keşiflere yol açmıştır. Büyük âlimlerden biri olan Huksley Pasteur keşiflerinin Fransaya yapmış olduğu yardımın Fransızların 1870 harbinde Almanlara verdikleri tazminatı geçtiğini söylüyor.

Pasteur bir debağın oğlu olup Dolede doğmuştur. Uzun mücadeleden sonra Paristeki École Normalee girmeye muvaffak olmuştur. Dünyanın en büyük kimyagerlerinden biri olan Pasteur'un mektep şahadetnamesindeki kimya numarası «fena» idi. O daima çalışmağı severdi ve yarı yapılan işlere kanmadı. 1868 de Sorbonne kimya profesörlüğüne seçildi ve 1888 de bütün dünyaca malum olan Pasteur enstitüsünün reisi oldu. Pasteur ömrünü ilme ve ilim uğruna hasreden bir kaç ilim adamından biridir.

Süt ve yahut diğer mayilerin Pasteurize edilmesinden maksat sütü ekşiten yahut hastalık hâsil eden bakterileri öldürmekten ibarettir. Bu da mayii 55 ilâ 70 derecede (daha iyisi 60 ilâ 63 derecede) 10 ilâ 30 dakika ısıtmakla yapılır. Bu hararet buharla temin edilmekte olup süt şişelere konulurken cihazdan bati, fakat mütemadi bir sel halinde gece. Evlerde çocuklara Pasteurize edilmiş süt hazırlayabilmek için piyasada ucuz cihazlar satılmaktadır.

PATAGONYA — Cenubî Amerika kıta-sının cenup kısmı Patagonayı teşkil eder. Bu mintaka Kolorado nehrinin cenubundan başlar ve Tierradel Fuego denilen Ateş adasına kadar uzanır. 1881 de imzalanan bir muahede ile bu arazi Şili ile Arjantin hükümetleri arasında taksim edilmiştir. Şiliye isabet eden kısmı Patagonyanın garbinda ve And silsilesinin garbinda kalan yerler ile A-

teş adasının yarısını kaplar. Buraları iyi sulanan, ormanlar ile kaplı ve senede üç ay kadar karlar altında kalan arazidir. Arjantinde kalan kısmı buna hiç benzemez. Bular ağaçsız ve kurak düzliklerdir. Buralarda şiddetli rüzgârlar eser, her şeyi çabuk yakar kurutur ve bir şey ekilip biçilmesine imkân vermez. Bu sahâda yapılabilen en mühim teşebbüs koyun beslemek olmuştur. Yalnız sun'ı surette sulanan yerlerde ziraatin mümkün olabileceğini tecrübeler göstermiştir. Patagonyanın yerlileri sür'atle azalmakta ve yerlerini muhacirler almaktadır. Buraya gelip yerleşen muhacirlerin ekseriyetini Yugoslavlar, İspanyollar ve İngilizler teşkil ediyor. Patagonyanın bazı taraflarında demiryolları yapılmıştır. En mühim kasabası Şili hududu içinde bulunan Magallanes limanıdır.

PATATES NEBATI. — Cortez ve Pizarro altın ve gümüş için Meksikayı ve Peruyu zaptettikleri vakit yerlilerin yediğimiz patatesin ceddi olan yumru köklü nebatı yetiştidiklerini ve yediklerini görmüşlerdir. Bu kâşifler bu patateslerden bir miktarını İspanyaya götürdüler. Avrupaya yeni nebat getirildiği haberî İtalya, Hollanda ve diğer memleketlere yayıldı. Cesur İngiliz gemicisi John Hawkins ilk patates nümunesini 1563 tarihinde Cenubî Amerikadan İngiltereye getirdi. 20 sene sonra Sir Walter Raleigh Virginia seferinden döndükten sonra Kraliçe Elisabeth bir çok patates nümuneleri gösterdi.

Sir Walter Raleigh'in yaptığı pek küçük bir hizmet olmakla beraber bilâhare bu yumru sâkin (patates) cihanda aldığı ehemmiyet belki Amerikanın altınlarından ve gümüşlerinden pek ziyade olmuştur. Ziraat ile gittikçe islah ve bir çok tenevvüleri elde edilen patates hektar başına randamani en fazla olan nişastalı gıdalardandır. Bir hektar sahadan 100-200 hektolitre hattâ iyi gübrelentiği takdirde 300 hektolitre yakını patates alınabilir. (Aşağı yukarı 15 - 20 hektolitre patates 1000 - 1200 kilogram gelir). İklim

Patates

MAKİNA İLE PATATES HASADI

Bu âlet nebatın bütün toprak altındaki kısmını satha çıkarır ve patates yumrularını toplar.

Bütün ziraî patatesler yabanî neviden (*Solanum tuberosum*) dan gelirler. Yabanî patatesin havaî kısmı bîlhassa çiçekleri ziraî patatese çok benzer. Yalnız yumrular ziraî patateste çok büyütür.

ve toprak şartlarına göre muhtelif tenevvüllerî elde edilen patates bugün pek geniş bir zer sahasına maliktir. Arpa müstesna hububatın hepsinden ziyade zer sahası kutbî hâvaliye yaklaşır ve mürtefi yerlere kadar çıkar.

120 - 140 milyon ton arasında oynayan cihanın patates istihsalı kıymet (altın para) hesabile cihanın senelik altın ve gümüş istihsalını çok aşar. Aşağı yukarı cihan istihsalının onda dokuzunu Avrupa vücuda getirir. Çünkü nüfusu pek kalabalık olan bu kıta halkın nişasta gıdasını ve ihtiyat gıdsını bu nebat temin eder.

Şimalî Fransa, Almanya, İsviçre, Felemenk, Belçika, Danimarka, Norveç ve Rusya büyük mikyasta patates istihsal ve istihlâk eden memleketlerdendir.

Patates ziraati Avrupa tarihinde mühim rol oynamıştır. Otuz sene muharebesi esnasındaki kıtlık müzayikasını patates tâhfîf etmiştir. 1688 tarihlerinde patates İrlandanın başlıca gıdası yerine geçmiştir. 1845 tarihinde patates mahsulünde vukua gelen ademi muvaffakiyet İrlandalıların Amerikaya hicret etmelerine mebde teşkil etmiştir. Maa-mafih patates ziraatinin yayılması güçlükle olmuştur. Miskinlik hastalığının (cüssam) ve diğer bir takım isıtma hastalıklarının güya patates ile insana geçtiği hurafesi uzun müddet Avrupada bu mahsulin yetişmesine mani teşkil etmiştir. Fransız âlimlerinden Antoine Parmentier bir takım neşriyat ile bu hurafelerin önüne geçmiş (1770 - 89) da Fransada ziraatını ve istihlâkını tamim etmiştir. Hattâ Fransız Kralı On altinci Louis nebatın rağbetini temin ve halk arasında yayılmasını teşvik maksadile düğmesinde patates çiçeği taşıyordu. Rusyada Büyük Petro da patatesin pehlivanlığını yapmıştır.

Patates yumrusunun aşağı yukarı $\frac{3}{4}$ ü sudur. Mütebakisi nişastadır. Biraz da azotlu maddeler ve yağ vardır. Azotlu maddeler kabuğa yakın tabakada bulunur, kabuk derin soyulduğu vakit gider. Patatesin kıymeti maiyet karbonlu bir gıda teşkil etmiş olduğu içindir. Zira patatesin nişasta tanelerini ih-

tiva eden hüceyreleri çatlar ve taneler içinde bulunan nişasta kolay hazırlıdır bir şekilde bulunur. Patates nişastası veya patates unu bir takım sınıai ameliyelere tâbi tutularak istihsal edilir. Suyu alınmış patates pirinçten daha fazla nişasta ihtiyaca eder. Avrupada, bilhassa Almanyada patatesin bir nevinden yakmağa mahsus fena alkol istihsal olunur ve alkol gazolin yerine kullanılır.

zan köpek üzümü gibi içerişi çekirdekle dolu küçük yeşil meyvalar verir (ineb). Fakat ziraî patates yabani patatesten daha az tohum verir. Patates tohumdan çoğaltılmaz, çelik ile teksir edilir. Patates yumrusunun her gözünde bir tomurcuk vardır. Kesilip toprağa atılıncı patates kök salar ve yeni bir nebat husule getirir. Yeni patates tenevvüleri elde etmek için bazan çiftçiler tohumdan pa-

ÇOK MİKTARDA PATATES YETİŞTİREN MEMLEKETLERDE

Burada çiçek açmış bir patates tarlası göze çarpmaktadır. Patates ziraatına tahsis edilen tarla toprak allığı aktarılmaksızın pulluk ile mümkün olduğu kadar derin bir surette sürüller. Patates gözleri (tohumları) evelâ hazırlanan çukur izler içine beygir ile tarla timar edilebilmek için birbirinden oldukça aralıklı olarak ekilir. İzler de oldukça aralıklıdır. Nebat çıkmadan tarla üzerinden bir kaç defa sürgü geçirilir ve büyüyen nebat etrafına gölge vermeden dip doldurulur.

Beyaz patates (*Solanum tuberosum*) patlican fasilesinin başlica mümessimlidir. Bu fasiledede tütün, güzel avrat otu (*belladonna*) gibi zehirli ve domates, patlican, biber gibi mugaddi nebatlar da bulunur. Zehirli madde patatesin tohumu ve yaprakları içindedir. Güneşe maruz bulundurulacak olursa yumrularda da teşekkür edebilir. Bu takdirde yumrular yeşil bir renk alır ve körpe sürgünler saliverir. Yumrular toprak altındaki bir sâktür. Nebat gidasını burada biriktirir.

Küçük beyaz veya kırmızı çiçekleri ba-

tates üretirler. Amerika ihtilâli zamanında bir kırmızı bir de beyaz olmak üzere iki tenevviü hâvi olan patates bugün bine yakın tenevvülere maliktir. En iyi yumrular tohumlu olarak ayrılır. Yukarıda söylediğimiz gibi bir çok parçalar halinde kesilir, sadece toprağa atılır ve üzeri örtülür.

Patates hububatın yetişemeyeceği soğuk iklimlerde daha iyi yetişir.

Turfanda patatesler bize Akdenizin cennup adalarından (Kıbrıs, Malta...) ve şimali Afrikadan gelir. İstanbul patates ihtiyacını

hemen hemen Adapazarı ve civarından temin eder.

PATRONA HALİL — Osmanlı tarihinde (Lâle devri) diye yer tutan şiir ve sanat devrini kan ve ateş içinde kapayan korkunç isyanın elebaşıasıdır. Bu adam Arnavuttu, bir müddet harp gemilerinde levendlik yaptı. Ufak tefek savaşlarda cür'et gösterdi ve le-

layı, İstanbul halkını hoşnutsuzluğa sevketti. İkbal hırsile çırınan bazı kimselerin bir fitne çıkarmiya teşebbüs ettikleri sırada Patrona Halil ortaya atıldı, bulanık suda balık avlamak tecrübesine girdi.

Lâle devrini ve o devrin hâliklarını devirmek istiyenlerin başında Ayasofya vaizi İspirî zade ile eski İstanbul kadısı Arnavut Zülâli Hasan efendi vardı, bunlar alttan alta propaganda yaparak halkın isyan fikrine meylettirdikten sonra Patrona Halili kıskırttılar, meydana bırakılar.

Patrona - Manav Muslu, Kahveci Ali gibi gözleri pek, bilekleri sert bir iki arkadaş da buldu - 1730 yılının sonbahar günlerinden birinde tellâklardan, ciğercilerden, helvacılardan bir kaç yüz kişi ile isyan bayrağını kaldırdı, bir iki saat içinde bütün İstanbulu bu bayrak altına toplamıyla muvaffak oldu.

Bütün isyanlarda olduğu gibi Patrona da At meydanını merkez ittihaz etmiş, oradaki Yeniçeri ortalarile müzakereye girişmişti. Yeniçeri ağası, hayli bir tereddütten sonra meydana geldi, kalabalığı dağıtmak istedi. Patrona Halil, adı bir levend eskisi olduğu halde, Osmanlı ordusunun bu en büyük âmirine karşı yürüdü:

— Biz, dedi, zulmü kaldırmak, zalimleri cezalandırmak istiyoruz. Sen de bizimle olmalısın.

Yeniçeri ağası, ayak takımından birinin gösterdiği bu tecellüdden sinirlenip te bir kişi söz söylemek isteyince Patrona haykırdı:

— Sus kara yürekli herif, ağını açma. Yoksa zalimlerin sana giydirdiği şu kaftanı kanıyla kırmızıya boyarım, Muhammed ümmetine bayrak yaparım.

Patrona işte bu cür'etile Yeniçerileri, Sipahileri, Bahriyelileri, Topcuları da kazandı, on binlerce kişilik bir isyan ordusunun komandanı mevkiine geçti, sarayı tazyika başladi, Sadrazamla damadını, kethüdasını öldürdükteden sonra Üçüncü Sultanahmedi de tahttan indirdi, yerine Birinci Mahmudu padişah yaptı.

Patronanın tahttan attığı Ahmet III.

vendlerinden bulunduğu geminin adına nisbetle Patrona lâkabını aldı, ünlü bir kabada'yı kesildi.

Levendlikten çekildikten sonra karşısında tellâllik yapıyordu, hamamlardaki Arnavut tellâklarla ayak satıcısı hemşerilerle sıkı bir münasebeti vardı ve onların üzerinde büyük bir nüfuz sahibi idi. Üçüncü Sultanahmedle damadı Nevşehirli İbrahim paşanın yaratıp yaştıkları lâle devri, bir çok sebeplerden do-

Osmalı imparatorluğu artık onun elinde idi, Babıâliye geldikçe Sadrazam kendisini merdivenin alt kapısından karşıliyordu. Padişah ta onu hoş tutmak istiyordu. Hattâ kendisine paşalık vermek arzusunda bulundu, o kabul etmedi. Yeniçeri ağası, bir kaç bin kese para verilmesini ileri sürdü. Patrona, bu cemileye karşı da şu sözleri söyledi:

— İstanbulun bütün hazineleri benim. Hem bana bak Yeniçeri ağası. Beni parayla, pulla avlamıya çalışma, pişman olursun!

Bununla beraber bir müddet sonra vezir olmayı hoş gördü. Zaten arkadaşlarından Sarac Mehmed Yeniçeri ağası, Urluyu Sekbanbaşı, Deli Mustafayı Kapı kâhyası, Deli İbrahimî İstanbul Kadısı yapmıştı. Şimdi kendisi de paşa olup fani dünyada tantanalı bir kaç gün geçirmek hevesine kapılmıştı. Şimdi o, belinde pala, kubbe altına giriyordu, imparatorluğun siyaseti hakkında mütalealar yürütüyordu. Bu gidiş gelişlerde Yeniçeriler tarafından selâmlanıyordu, bazan Kızlar ağası vasıtasisle Valde Sultanla da görüşüyordu.

Birinci Mahmud, belki uzun müddet bu vaziyete tahammül edecek. Lâkin Kızlar ağası Beşir ile Kırım Hanının ihtarı üzerine Patronaya bir oyun oynanılmasını kabul etti, lâzım gelen tertibatın alınmasına izin verdi. Patronanın kurulan dolapтан hiç haberi yoktu. Sadrazamla Şeyhislâmîn, Kızlar ağasının azlile yerlerine kendinin daha ziyade itimadını kazanan kimselerin getirilmesini istemeği tasarlıyordu. Nihayet Rusya'ya karşı bazı askeri tedbirler alınmak icap ettiği bahanesile sarayda bir meclis kuruldu, Patrona da oraya çağırıldı. Levendlikten sivilme elebaşı, yine palasile bu meclise geldi, söze başlanır başlanmaz atıldı, büyük bir ordu ile hemen Rusya'ya yürünlmesi fikrine bulundu. Kırım Hanı «Nasıl yürümel» diyince de «babalarımızın yürüdüğü gibi» cevabını verdi.

Patrona o gün pek kalabalık bir maiyeti saraya gelmişti, bu yüzden kurulan plan

geriye bırakıldı. İkinci bir toplantıda hil'at giydirmek bahanesile kendisi Revan köşküne götürüldü, orada üzerine hücum edildi. Patrona palaya davranışmak isterken bir kılıç darbesile kolu düşürüldü ve arkasından yere atılarak işi bitirildi.

Bu köşkte Patronanın hayatına nihayet verilirken dışında da arkadaşı Muslunun ve kendilerile birlikte saraya gelen zorbaların kelleleri uçuruluyordu. Birden yapılan bu

Patronanın öldürdüğü Sadrazam İbrahim Paşa
kanlı ceza, haftalardan beri İstanbulun ötesinde berisinde bin bir türlü rezalet yapmakta olan Patrona isyan ordusunu darmadağın etmeye kâfi gelmişti.

Patrona, Osmanlı tarihinde yenilik fikri ni boğanlardan biridir. Onun çıkışlığı isyan, yenilik cereyanını öldürmüştür, memleketi bir asır daha geriye atmıştır. O, henüz kurulan matbaacılığı da yıkmıştır. — M. S.

CUMHURİYET ÇOCUĞUNUN KİTAPLARI

Romanlar, Hikâyeler Masallar...

Simdiye kadar çocukların seviyesi, ihtiyacı ve zevki düşünülerek muntazam bir kitap serisi vücude getirilmemiştir. Cumhuriyet gazetesi bu eksiği doldurmak için hazırlıklara başlamış ve şimdilik üç kitap yapmıştır. Bunlardan biri:

AMERİKADA BİR TÜRK ÇOCUĞU

İsminde resimli bir Romandır. On bir yaşında bir Türk çocuğunun buradan tek başına Amerikaya giderek karşılaştığı felâketlerle döğüşmesini hikâye eden bu roman, çocuğun elinden bırakılmiyacağı kadar meraklı bilgiler veren, enerji telkin eden bir eserdir. Yaldızlı, renkli cilt içinde çok temiz basılmıştır. Renkli tablolar, birçok canlı resimler vardır.

Fiyatı 150 kuruştur.

İkincisi:

«Küçükler hikâyeler» isminde sevimli ve faydalı otuz kadar hikâyeden mürekkep renkli kapağı ve birçok cazip resimleri vardır. Sekiz yaşından on dört yaşına kadar bütün çocuklara göre yazılmıştır. Dilleri ve üslûpleri gayet sadedir. Her evde vücude getirilmesi şart olan çocuk kütüphaneleri için çocuklara bu eserlerden daha sevimli, daha faydalı hediye bulmak mümkün değildir. Fiyatı yetmiş beş kuruştur. Matbaamıza hemen müracaat ediniz.

Cüzlerinizi Ciltletiniz!

Yedinci Cilt

Yetmişinci cüzde yedinci cilt tamam olmuştur. Cüzlerinizi ciltletiniz. Müessesemiz sureti mahsusada nefis ciltler hazırlamış ve ayrıca Avrupadan açılır kapanır modeller getirmiştir.

Abonelerimizin cüzlerinin her cildi 75 ve okuyucularımızın her cildi 100 kuruşa matbaamızda yapılip teslim olunur. Mukavva kutu içinde taahhütlü olarak postaya verilecek ciller için ayrıca 25 kuruş alınır.

On cilde birden abone olmayı taahhüt edenler her ay 325 kuruş göndermek suretile on taksitte bu büyük eseri tamamen alabilirler. Bu surette kendilerine her ay taksiti gönderdikçe bir cilt verilir.

Ankaradaki okuyucularımız Akba kitap satış evine müracaat etmelidir. Her cildin fiyatı ayrı ayrı 350 kuruştur, fakat sekizinci cilde abone olanlara ondan evvelki yedi cilt dahil matbaamızda 300 kuruşa verilir.